Jolsvai András

# *Barátságos arcot kérek!*

**regény**

**23**

Weisz Sándor az esküvőjén ismerte meg Berger Jolánt. Látni persze már látta korábban is, számtalanszor, az Oktogonon lévő híres kirakatban, mert Möszijő Berzsé sosem riadt vissza egy kis családi önreklámtól. Weisz Sándor heves szívdobogást érzett, valahányszor megpillantotta Berger Jolán igéző alakját, mézszőke haját és ábrándozó szemeit, és ha a legkisebb Berger-lány új fotográfiája megjelent abban a kirakatban, Weisz Sándor képes volt kilométeres kitérőket beiktatni a mozgásába a kedvéért. Berger Jolán persze nem volt valóságos lény a Weisz Sándor szemében, hanem csak valami távoli káprázat lenyomata: mint a hollywood-i filmcsillagok, olyan. Az ember nem is gondol bele, hogy a Berger Jolánnak van egy földön járó változata is. Nem csoda, hogy majdnem elállt a Weisz Sándor szava, amikor szemből szembe találta magát az imádottjával, és éppen az esküvője napján. Nem csoda, hogy alig tudta kipréselni magából a boldogító igent.

Kiderült aztán, hogy a Berger Jolán egy lányiskolába járt a Weisz Ellával, és még egy barátságféle is kialakult közöttük, amikor egy padban ültek. A kapcsolat megmaradt aztán az iskola után is, Ella gyakran vendégeskedett Möszijő Berzsé szélesvásznú lakásában, ahol minden lánynak saját szobája volt, és még mindig maradt három-négy szalonnak meg fogadószobának meg effélének. Weisz Ella persze csak afféle statiszta volt a Berger-szalonban, ahol mindig volt egy tucatnyi vendég, de attól még boldogan adta át magát azoknak az örömöknek, melyek ott vártak rá, s melyek otthon ismeretlenek maradtak. A zsúrokon például őt is rendszeresen felkérték a Berger-lányok udvarlói, mert mutatni akarták, mennyire jól nevelt fiatalemberek ők: persze elnéztek a feje fölött, szemüket le nem véve a Berger-lányokról, és az első adandó alkalommal faképnél hagyták, de akkor is, Weisz Ella ott, az Oktogonra néző lakásban találkozott először (és utoljára) a nagybetűs élettel, s azokat az emlékeket magával is vitte a sírig.

Így aztán nem jelenthetett meglepetést, hogy Weisz Ella is jelen volt (háromszázadmagával) a Berger Jolán esküvőjén, melyet Geszler Károllyal, a kiváló fiatal mérnökkel kötött. Geszler Károly édesapja a

Műegyetem nagyhírű tanára volt (még négy évig, aztán kényszernyugdíjazták majd deportálták, végül megölték, és a végül után húsz évvel róla nevezték el a rakpart egy szakaszát), és a felmenői között miniszteri tanácsos és negyvennyolcas népfelkelő is akadt, általános nézet volt tehát, hogy a Berger Jolán megfogta a fiával az Isten lábát. De azért a város teljes férfilakossága a Geszler Károlyt irigyelte, hogy ő meg mostantól a Berger Jolán isteni lábát foghatja meg, amikor csak akarja.

Summa summárum, minthogy a Weisz Ella jelen volt a Berger Jolán esküvőjén, úgy illett, hogy a Berger Jolán is legyen jelen az övén: és így is történt, csaknem a szívszélhűdést hozva szegény (és mit sem sejtő) Weisz Sándorra. Ráadásul az ifjú férj két ropogós puszit is kapott a Berger Jolántól (meg mindenki mástól) a jókívánságok alkalmával. Weisz Sándor nem volt se élő, se holt, de azért mégis inkább élőnek kellett lennie, mert utolsó erejével magához húzta a Berger Jolánt, beszívta bódító illatát, mellkasát a mellkasának vetette, és hagyta, hogy a villám, mely szívéig hatolt, leföldelje magát a bokájáig. Weisz Sándor az esküvő reggelén még attól tartott, hogy nem, vagy csak töredékesen lesz képes eleget tenni majd férji kötelességének a nászéjszakán (részben, mert vonatkozó ismeretei meglehetősen töredékesek voltak, részben, mert a felesége látványa nem okozott jelentős változást a libidójában), de amikor magához ölelhette (ha csak egy pillanatra is) a Berger Jolánt, már tudta, hogy az éjjel minden rendben lesz: csak be kell hunynia a szemét, és a Jolánra gondolni közben. Ezt az eljárást aztán Weisz Sándor egész hátralevő házaséletében alkalmazta, sikerrel. Weisz Ellának nem lehetett panasza a férjére (nem is volt egyébként, ahogy semmi másra sem), és az sem tűnt fel neki soha, hogy Sándor mennyivel határozottabb az ágyban azokon a napokon, amikor a Geszler családdal találkoznak. Merthogy a barátság megmaradt, afféle házastársi változatban, évente kétszer-háromszor vendégeskedtek egymásnál felváltva, olyankor szó esett mindenről, nagypolitikáról és üzletről, filmekről és háztartásról, és persze a jövőről is. Harminchatban egy téli napon úgy esett, hogy éppen a Weisz család vendégeskedett Geszleréknél (akkoriban a Szent Imre téren laktak, egy nemrég épített Bauhaus házban, közel a Műegyetemhez, ahol immár az ifjabb Geszler is dolgozott, félállásban, tanársegédként), az összejövetel elhúzódott, túl sok szó esett az egyre borúsabb jövőről, a kivándorlás vagy itthon maradás esélyeiről, s közben a szokásosnál is több bor fogyott, amit a szereplők egyike sem bírt igazán, ráadásul egyszercsak szakadni kezdett a hó, az utcák hamar járhatatlanná váltak, úgyhogy a vendéglátók végül felajánlották vendégeiknek, aludjanak náluk. A következőkre azután senki sem emlékezett már pontosan, tény, hogy a két pár reggel ugyanabban az

ágyban ébredt, s kölcsönös zavarukon úgy próbáltak úrrá lenni, hogy úgy tettek, mintha semmi sem történt volna – meglehet, úgy is volt. Weisz Sándor persze szerette azt képzelni, hogy mégiscsak történt, és ezt a mégiscsakot odáig tudta fokozni, hogy amikor az év végén megszületett Geszlerék fia, Weisz Sándor a saját vonásait vélte felfedezni a csecsemőben. Ezt a felismerést persze megtartotta magának, erről a különös éjszakáról soha egyetlen szó sem esett többet, sem ekkoriban, amikor még mind a négy szereplő életben volt, sem később, amikor már csak kettő.

De talán ez az emlék is hozzájárulhatott, hogy amikor Geszler Károly halálhíre bizonyossá vált, Weisz Sándor – kivárva a gyász illő idejét – megkérte a megözvegyült Berger Jolán kezét. Hogy aztán Berger Jolán számos kérője közül miért éppen őt választotta, arra már nehezebben tudnánk válaszolni. Berger Jolán nem volt szerelmes Weisz Sándorba, ahogy Geszler Károlyba sem, és senki másba, Berger Jolán egész életében azt a Czöndör nevű katonatisztet szerette, akitől elválasztotta a korszellem, és aki alig múlt harminc, amikor meghalt a voronyezsi harcokban. Őt ölelte a Berger Jolán nappal és éjjel, egész hátralévő életében, függetlenül attól, hogy milyen valóságos férfi kedvéért tárta ki éppen csodaszép combjait.

Jobb híján ment hozzá a Geszler Károlyhoz, mert az ember lányának mégiscsak illik férjhez mennie, és jobb híján nyújtotta a kezét aztán Weisz Sándornak, mert a fiának apára van szüksége, és úgy látta, a Weisz Sándor megfelelő apa lesz.

Nem tévedett: Weisz Sándor igazi apja lett ifjabb Geszler Károlynak, és időnként szerette azt hinni, hogy valóságosan is az.

**24**

Berger Jolán mostanában sokat mélázott azon, miképpen fordult volna az élete, ha megfogadja Mici tanácsát, és időben elhagyja ő is Magyarországot. Persze, az ember eljátszik ezzel a gondolattal, elképzelt események egész láncolatát építi fel, de a dolog vége mindig az, hogy akkor nem született volna meg a fia (vagy legalábbis nem ez a fia született volna meg), akkor pedig nincs min tovább gondolkodni: a világ ma már elgondolhatatlan az ifjú Geszler György nélkül.

(Berger Jolán eredetileg nem kedvelte Weisz Jenőt: túlságosan szorosnak ítélte a testvérek viszonyát, Jenő árnya belepte a házasságukat, mindenbe beleszólt, mindenről véleményt mondott, voltaképpen ő akart maradni a családfő, ő akarta irányítani az életüket, pedig arra ott volt már maga Berger Jolán – majd ő elirányítgatja a Sándort, ha ilyesmire van igénye. De aztán, amikor végleg kiderült, hogy elvesztette a fiát, mindent

megbocsátott, elnézett neki: elképzelni sem tudott nagyobb csapást annál, mint mikor az ember elveszti a gyermekét. Berger Jolán tökéletesen megértette Rezsin mélységes hallgatását, bezárkózását is, s bár egy ideig megpróbálta feltörni kissé a frissen szerzett sógornője páncélját – vagy legalább időnként becsúszni a páncél alá –, amikor kiderült, hogy ez nem lehetséges, jóindulata, szimpátiája akkor sem szűnt meg Weisz Jenőné iránt. Ő biztosan nem élt volna túl egy ilyen csapást, gondolta magáról.)

A Berger-lányok legendásan jó testvérek voltak. Ehhez persze nemcsak az kellett, hogy első perctől kezdve ragaszkodjanak egymáshoz, hogy igazán szeressék egymást, hanem az is, hogy kicsiny koruk óta igazán szükségük legyen egymásra: Mici tíz-, Juci nyolc-, Joli hétéves volt, amikor elvesztették az anyjukat. Attól kezdve magukat, illetve egymást nevelték. (Pótanyában persze nem volt hiány, Möszijő Berzsé gyakran nősült, anélkül, hogy jogi útra terelte volna az ügyet, az egymást váltó, időnként párhuzamosan is futó pótfeleségek pedig inkább afféle idősebb barátnők voltak a Berger-házban, mint igazi mostohák.) A Berger-lányok így aztán igazából csak magukra számíthattak, és számítottak is. Megosztották egymással uzsonnáikat éppen úgy, mint a gondjaikat: pénzügyieket és szívbélieket egyaránt. A Berger-lányok mindig számíthattak egymásra, s ha egy-egy esetben előfordult, hogy ketten összefogtak a harmadik ellen, ez sosem jelentett törést a kapcsolatukban: tudniillik mindig más és más volt az a harmadik.

Mici harminckettőben ment férjhez egy angol üzletemberhez, Mr. Summerbyhez. Mr. Summerby kétszer annyi idős volt, mint Mici, és kétszázszor olyan gazdag, ez a házasság mégis, minden látszat ellenére, igazi szerelmi házasság volt mindkét irányból. Mici világéletében rajongott az apjáért (mindhárom Berger-lány rajongott az apjáért, de Mici még ebből a kórusból is kiragyogott), és most talált magának egy pótapát, aki vigyázza, védelmezi, babusgatja, aki mellett ugyanakkor igazi nő lehet. Mr. Summerby (nekünk csak Ken) pedig első látásra beleszeretett ebbe a kreol bőrű, feketehajú kis boszorkányba, aki oly bájosan törte az angolt, és citrommal itta a teát. Az első látás egyébként szintén az Oktogon kirakatánál esett meg, ahogy az oly sok más férfival, például Weisz Sándorral is történt. Mr. Summerby (Ken), akinek export-import cége révén voltak közép-európai érdekeltségei is, éppen Budapesten járt, s egy pillanatra megállította a taxit ott, az Andrássy út és Nagykörút sarkán, hogy vásároljon egy bukétát annak az asszonynak, akit délután felkeresni tervezett, olyan idő tájban, amikor a férj a kávéházban tartózkodik. Amíg sorban állt a csokorért, megpillantotta a Berger Fotó kirakatát, benne Mici színezett fényképét, s abban a pillanatban elállt a lélegzete. A többi ment már

magától. Benyitott a boltba, kézzel-lábbal elmagyarázta az ott talált kisasszonynak, hogy a kirakatban lévő hölgyet szeretné megvásárolni.

– A képet vagy az eredetit? – kérdezte Juci nevetve, merthogy akkor éppen ő volt az ügyeletes. Aztán nagy nevetések közben tisztázták, hogy nem, vagy nem csupán a negatívról lennie itt szó, hanem valami nagyon is pozitívról: és Mr. Summerby még aznap este be lett mutatva a Micinek, s minthogy ez az új ismeretség mindkettejüknek nagy örömére volt, hamarosan megtartották a kézfogót.

Egy álmos nyári délutánon, amikor már bizonyossá vált, ami persze addig is elég bizonyos volt, hogy Mici rövidesen Angliába (Leicesterbe, közelebbről) teszi át a székhelyét, szomorkás beszélgetés formálódott a Berger-család szalonjában. Hogy miképpen lesz akkor ez mostantól, ilyen távolságokban? Mici persze esküdözött, hogy jön ő, jön majd, amikor csak tud, hiszen Kennek ezután is lesznek üzleti ügyei Pesten, de ha nem lennének is, ő akkor se tud meglenni sokáig a testvérei meg az apja nélkül. És nemcsak ő jön majd, hanem, remélhetőleg, mennek hozzá ők is, elvégre Anglia sincs a világ végén, különösen most, a huszadik században.

Jolánnak azóta sokszor eszébe jutott az a délután, ahogy üldögélnek a szalonban, a szobalány behozza a teát (Mici már, gyakorlásképpen, tejjel issza), mindenki hozzátesz valamit a közeljövő vázlatához, hogy légiposta is van már a világon, jönnek-mennek majd a levelek, addig is, míg a családtagok nem, és akkor Möszijő Berzsé leteszi a csészét (Jolán még ma is hallja, ahogy a csészealj szinte odakoppan az asztal lapjához), és beszélni kezd. Arról beszél Möszijő Berzsé, hogy neki rosszak, nagyon rosszak az előérzetei, a világ rettenetesen rossz irányba megy, mit megy, rohan, háború lesz megint, előbb, mint az emberek gondolnák, minden korábbinál kegyetlenebb háború, ahol milliók pusztulnak majd el, és városok dőlnek romba, országok tűnnek el bosszúszomjas birodalmak gyomrában. Az a Möszijő Berzsé mondta ezt, aki mindenben és mindenkiben meglátta a jót, aki mindenkit a keblére ölelt és akit mindenki szeretett. Az a Möszijő Berzsé, akiről lepattantak a gondok, aki két marokkal habzsolta az életet, aki mindig a napos oldalon járt, és igyekezett erre megtanítani a lányait is. És ezerkilencszázharminckettőben mondotta mindezt a Möszijő Berzsé, amikor Hitler még csak egy pöffeszkedő paprikajancsi volt, és senki sem fogadott volna rá, hogy egyszer kancellár lehet belőle, amikor Magyarország a bethleni konszolidáció langyos hullámain ringatózott, és az első zsidótörvény vesztesei, de még a nyertesei se sejtették, hogy lesz még egyszer második és harmadik is. Amikor az emberek, ha hallják ezt a beszédet, jó esetben túlságosan

pesszimistának, rosszabb esetben futóbolondnak tartották volna a Möszijő Berzsét.

A Berger-lányok azonban hittek neki: ha az ő mindig vidám apjuk ilyen tragédiákat jósol, azok be is fognak következni.

És – mint tudjuk – így is történt. Vagy még ígyebbül. Ezért aztán, amikor már komolyan kezdtek gyülekezni a felhők Magyarország, és azon belül is a Berger-család felett, Mici (azaz Mrs. Summerby) elintézte a bevándorló vízumot Jucinak, Jolinak és a Möszijő Berzsének is. (A vízumot persze a férje, a derék Mr. Summerby intézte el, aki ekkoriban már a hadsereg egyik komoly beszállítójának számított, és jelentős befolyással bírt mérvadó körökben,) Juci ki is ment harminchatban (és kint is maradt egész további életében), Möszijő Berzsé azonban meg-makacsolta magát: ő már öregember, mondta (holott nem volt az), neki a pesti levegőre szüksége van, hogy életben tudjon maradni. Így aztán maradt, de a pesti levegő se tudta megmenteni. A hivatalos változat szerint negyvennégy tavaszán álmában megállt a szíve, de Jolán, aki közben elvégzett egy vöröskeresztes tanfolyamot, hamar rájött, hogy ehhez a szívmegállóhoz egy doboz altató is segített eljutni. Jolán nézte egy darabig az apja mozdulatlan, békés testét, aztán letörölte a könnyeit, és rászólt a halottra, ahogy tőle tanulta egykor: „Barátságos arcot kérek”, végül lezárta a szemét.

Jolán nem mondott nemet a Mici hívására, csak mindig arrébb tolta az indulás időpontját. Hogy még ezt kell elintéznie, meg azt kell megcsináltatni, meg ezen az orvosi vizsgálaton kell átesnie. A szerelem tartotta persze itthon a Jolánt, élete egyetlen, igazi szerelme, és amikor a férfi (erős külső nyomásra) szakított vele, még akkor is az volt a leg-fontosabb, hogy a közelében lehessen, ha nem láthatja is. A férfi megnősült, Jolán férjhez ment és gyermeket szült, de attól ez a szerelem nem szűnt meg benne, nem is csillapult. Talán amikor a férfi elesett, talán akkor már elment volna: de addigra régen lezárultak a határok. És nem is nyíltak fel, évtizedeken át.